

52010XC0330(02)

Službeni list C 082, 30.03.2010. str. 0020 - 0023

Priopćenje Komisije o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije na određene kategorije sporazuma, odluke i usklađena djelovanja u sektoru osiguranja

(Tekst od važnosti za EGP)

1. UVOD I POZADINA

1. Uredba Komisije (EZ) br. 358/2003¹, prethodna Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o osiguranju (dalje u tekstu: Uredba o skupnom izuzeću) koja je istekla 31. ožujka 2010., primjenjivala je članak 101. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije² (dalje u tekstu: Ugovor) na određene kategorije sporazuma, odluke i usklađena djelovanja u sektoru osiguranja.

2. Nakon dugotrajne revizije (dalje u tekstu: Revizija) funkcioniranja Uredbe (EZ) br. 358/2003, Komisija je objavila svoje Izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o funkcioniranju te Uredbe³ (dalje u tekstu: Izvješće) kao i pripadajući Radni dokument⁴ (dalje u tekstu: Radni dokument) 24.ožujka 2009.

3. Kao rezultat nalaza Komisije proizašlih iz Revizije, Komisija je sada usvojila novu Uredbu o skupnom izuzeću u sektoru osiguranja kojom se izmjenjuju izuzeća za dvije od četiri kategorije sporazuma navedenih u prethodnoj Uredbi o skupnom izuzeću: i to, za (i) zajedničke zbirne podatke, tablice i studije; i (ii) zajedničko pokrivanje određenih vrsta rizika (udruženja ili pulovi).

2. ANALIZA OSNOVNIH NAČELA

4. Prvotni cilj Komisije pri usvajanju Uredbe (EZ) br. 358/2003 koji je bio smanjiti broj prijave sporazuma koje prima, nije više relevantan budući da sukladno Uredbi (EZ) br. 1/2003 poduzetnici više ne mogu prijavljivati svoje sporazume Komisiji, već sada moraju te sporazume podvrći vlastitoj samoocjeni. U tom kontekstu, specifični pravni instrument kao što je to Uredba o skupnom izuzeću treba se usvojiti samo ako je suradnja u sektoru osiguranja „specifična“ i razlikuje se od drugih sektora koji ne uživaju pogodnosti Uredbe o skupnom izuzeću (drugim riječima, u ovom trenutku većina sektora). Analiza Komisije u traženju odgovora na pitanje izmijeniti ili ne izmijeniti Uredbu o skupnom izuzeću obuhvatila je tri ključna pitanja u odnosu na svaku od četiri kategorije sporazuma koji su obuhvaćeni izuzećem sukladno Uredbi o skupnom izuzeću, naime:

---

¹ SL L 53, 28.2.2003., str. 8.

² S početkom primjene od 1. prosinca 2009. članak 81. Ugovora o EZ-u postaje članak 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Dva su članka, suštinski, identična. U svrhu ovog Priopćenja, pozivanja na odredbe članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije trebaju se smatrati pozivanjima na članak 81. Ugovora o EZ-u.

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52009DC0138:EN:NOT>

⁴ http://ec.europa.eu/competition/sectors/financial_services/insurance_ber_working_document.pdf

a) čine li poslovni rizici ili druga pitanja sektor osiguranja „specifičnim“ i razlikuju li ga od drugih sektora na način da to ima za posljedicu pojačanu potrebu za suradnjom između osiguravatelja;

b) ako je tako, zahtijeva li pojačana potreba za suradnjom pravni instrument kao što je to Uredba o skupnom izuzeću kako bi tu suradnju zaštitila i olakšala; i

c) ako je tako, koji je najprimjereniji pravni instrument (odnosno, je li to postojeća Uredba o skupnom izuzeću, njezina djelomična izmjena, nadopuna izmjenama i dopunama ili smjernice).

3. NOVA IZUZEĆA

5. Komisija je na temelju svoje Revizije i konzultacija sa zainteresiranim stranama koje su održane tijekom dvogodišnjeg razdoblja, usvojila novu Uredbu o skupnom izuzeću (Uredbu Komisije (EU) br. 267/2010 od 24. ožujka) kojom izmjenjuje (uz izmjene i dopune) izuzeća za dvije vrste suradnje, i to za (i) zajedničke zbirne podatke, tablice i studije; i (ii) zajedničko pokriće određenih vrsta rizika (udruženja ili pulovi).

6. Kada sporazumi iz ove kategorije sporazuma ne ispunjavaju sve uvjete potrebne za uživanje pogodnosti iz skupnog izuzeća, potrebna je pojedinačna analiza sukladno članku 101. Ugovora. Analitički okvir koji je utvrđen Smjernicama Komisije o primjeni članka 81. Ugovora o EZ-u na sporazume o horizontalnoj suradnji¹ (dalje u tekstu: Horizontalne smjernice) pomoći će poduzetnicima pri ocjeni usklađenosti sporazuma sa člankom 101. Ugovora².

3.1. Zajednički zbirni podaci, tablice i studije

7. Podložno određenim uvjetima, prethodna je Uredba o skupnom izuzeću izuzimala sporazume koji se odnose na zajedničko utvrđivanje i distribuciju (i) izračuna prosječnih troškova pokrića određenog rizika iz prošlosti, i (ii) u području osiguranja koja uključuju element kapitalizacije, tablica smrtnosti, te tablica koje prikazuju učestalost bolesti, nesreća i invaliditeta. Također, izuzećem je obuhvaćala (pod određenim uvjetima) zajedničko provođenje studija o vjerojatnom učinku općih vanjskih okolnosti na koje poduzetnici sudionici sporazuma ne mogu utjecati, a koje se odnose na učestalost ili razmjer budućih zahtjeva za naknadu štete za određeni rizik ili kategoriju rizika, ili na profitabilnost vrsta ulaganja, kao i distribuciju rezultata takvih studija.

8. Kao što je to sažeto u Izvješću, troškovi proizvoda osiguranja su nepoznati u trenutku dogovaranja cijene i pokrića rizika. Pri određivanju cijene za sve proizvode osiguranja ključan je izračun rizika, što je očito čimbenik koji sektor osiguranja razlikuje od drugih sektora uključujući i bankarski sektor. Pristup statističkim podacima iz prošlosti u svrhu tehničkog određivanja cijene odnosno troškova rizika stoga ima odlučujuću ulogu. Iz tog razloga,

---

¹ Vidi stavak 7 Obavijesti Komisije od 6. siječnja 2001: Smjernice o primjeni članka 81. Ugovora o EZ-u na sporazume o horizontalnoj suradnji, SL C 3, 6.1.2001., str.2.

² Horizontalne smjernice trenutno na snazi revidiraju se.

Komisija smatra da je suradnja u ovom području istovremeno i specifična za sektor osiguranja i potrebna kako bi se mogli izračunati troškovi rizika.

9. Komisija također smatra da stoga postoje dobri razlozi za zaštitu i poticanje suradnje na ovom području temeljem Uredbe o skupnom izuzeću te da je primjereno da se Uredba o skupnom izuzeću obnovi za ovu kategoriju sporazuma kako bi se izbjeglo smanjenje suradnje koja ima takve pozitivne učinke za tržišno natjecanje.

10. Međutim, novim izmjenama pravila o izuzeću Komisija je uvela sljedeće ključne promjene: (i) mijenja se termin „zajednički izračuni“ u „zajednički zbirni podaci“ (koji isto tako mogu sadržavati izračune); (ii) objašnjenje da je razmjena informacija dopuštena samo kada je neophodna; i (iii) pristup podacima koji se razmjenjuju je sada također dopušten udrugama potrošača i udrugama kupaca (za razliku od pojedinačnih potrošača i kupaca), uz iznimku u slučajevima kada je riječ o zaštiti javne sigurnosti.

3.2. Zajedničko pokriće određenih vrsta rizika (udruženja ili pulovi)

11. Prethodna Uredba o skupnom izuzeću izuzimala je¹ osnivanje i djelovanje udruženja (pulova) suosiguravatelja reosiguranja u cilju zajedničkog pokrića novih rizika kao i udruženja (pulove) suosiguravatelja reosiguranja u cilju pokrića rizika koji nisu novi, podložno određenim uvjetima, odnosno pragovima tržišnog udjela.

12. Kao rezultat Revizije, Komisija smatra da dijeljenje rizika kada je riječ o određenim vrstama rizika (kao što su nuklearni rizici, terorizam i rizici za okoliš), za koje pojedinačna osiguravajuća društva nisu sama spremna ili ne mogu u cijelosti osigurati rizik, odlučujuće kako bi se osiguralo pokriće svih takvih rizika. To čini sektor osiguranja različitim od drugih sektora i povod je za pojačanu potrebu za suradnjom². Stoga, nova Uredba o skupnom izuzeću pod određenim uvjetima također izuzima udruženja (pulove).

13. Novim izmjenama izuzeća, Komisija je uvela sljedeće ključne promjene: (i) promjenu pristupa izračunu tržišnog udjela kao bi se izuzeće uskladilo s ostalim općim i sektorskim pravilima o tržišnom natjecanju, na način da se u obzir uzima ne samo prihod poduzetnika sudionika sporazuma od bruto premija osiguranja ostvaren unutar udruženja (pula) nego i isti prihod ostvaren izvan udruženja (pula); i (ii) uvođenje izmjene i dopune odnosno proširenje definicije „novih rizika“.

14. Pri samoocjenjivanju važno je uzeti u obzir da postoje tri vrste udruženja (pulova) te odrediti u koju od njih spada određeno udruženje (pul): (i) udruženja (pulovi) kojima ne treba Uredba o skupnom izuzeću kao sigurna luka iz razloga što ne proizvode učinke koji bi ograničavali tržišno natjecanje sve dok je udruživanje neophodno kako bi svojim članovima omogućilo vrstu osiguranja koju ne mogu ponuditi sami; (ii) udruženja (pulovi) koji su obuhvaćeni člankom 101. stavkom 1. Ugovora i koji ne ispunjavaju uvjete iz nove Uredbe o skupnom izuzeću ali mogu koristiti pogodnosti pojedinačnog izuzeća sukladno članku 101.

---

¹ Na razdoblje od tri godine od datuma osnutka udruženja, neovisno o tržišnom udjelu udruženja.

² Alternativan način pokrivanja rizika putem suosiguranja ili reosiguranja su **ad hoc sporazumi o suosiguranju ili reosiguranju na tržištu upisa**, što može biti manje ograničavajuća opcija ovisno o analizi u svakom pojedinačnom slučaju.

stavku 3. Ugovora: (iii) udruženja (pulovi) koji su obuhvaćeni člankom 101. stavkom 1. Ugovora ali koji ispunjavaju uvjete iz Uredbe o skupnom izuzeću.

15. Za obje vrste udruženja (pulova) iz navedenih točaka (ii) i (iii) potrebno je detaljno utvrditi mjerodavno tržište u proizvodnom i zemljopisnom smislu, budući da je utvrđivanje tržišta preduvjet za provođenje ocjene usklađenosti s pragovima tržišnog udjela¹. Obavijest Komisije o utvrđivanju mjerodavnog tržišta u svrhu prava tržišnog natjecanja Zajednice², zajedno s relevantnim odlukama Komisije i obavijestima o sukladnosti u sektoru osiguranja mogu se koristiti kao upute udruženju (pulu) u određivanju mjerodavnog tržišta na kojem posluju.

16. Međutim, Revizija je pokazala da su mnogi osiguravatelji nepravilno koristili izuzeće za udruženja (pulove) iz Uredbe o skupnom izuzeću kao sveopće, „bjanko“ izuzeće, a da nisu proveli propisanu detaljnu pravnu analizu o usklađenosti udruženja (pula) s uvjetima iz Uredbe o skupnom izuzeću³.

17. Isto tako treba podsjetiti da ad hoc sporazumi o suosiguranju ili reosiguranju na tržištu pokrića štete⁴ nikada nisu bili obuhvaćeni Uredbom o skupnom izuzeću, a ostaju izvan pogodnosti skupnog izuzeća i novom Uredbom o skupnom izuzeću. Kao što je to navedeno u Završnom izvješću Komisije o istraživanju sektora poslovnog osiguranja od 25. rujna 2007.⁵ postupanja koja uključuju usklađivanje premija (između suosiguravatelja ili reosiguravatelja na temelju ad hoc sporazuma o suosiguranju ili reosiguranju) može biti obuhvaćeno člankom 101. stavkom 1. Ugovora, ali može uživati pogodnost izuzeća koje je predviđeno člankom 101. stavkom 3. Ugovora.

18. Komisija namjerava u suradnji s nacionalnim tijelima za tržišno natjecanje u okviru Europske mreže tijela za zaštitu tržišnog natjecanja pažljivo nadzirati djelovanje udruženja (pulova) kao bi spriječila „bjanko“ primjenu Uredbe o skupnom izuzeću ili članka 101. stavka 3. Ugovora. Uski nadzor vršit će se u skladu s predmetima iz provedbene prakse u kojima je utvrđeno da su udruženja (pulovi) kršili odredbe iz članka 101. stavka 1. i/ili Uredbu o skupnom izuzeću.

4. IZUZEĆA KOJA NISU IZMIJENJENA

19. Na temelju analize Komisije navedene u Izvješću i Radnom dokumentu, kao i u Ocjeni učinaka nove Uredbe o skupnom izuzeću, dva od četiri izuzeća iz prethodne Uredbe o skupnom izuzeću, naime sporazumi o standardnim uvjetima polica osiguranja (dalje u tekstu:

---

¹ Pojavili su se i problemi s definicijom „novih rizika“.

² SL C 372, 9.12.1997., str. 5.

³ Posebno u odnosu na pragove tržišnog udjela. Nadalje, ključno je da sva udruženja (pulovi) koji pokrivaju nove rizike i navodno su obuhvaćeni Uredbom o skupnom izuzeću, osiguraju da su ti rizici stvarno i odgovaraju preciznoj definiciji novih rizika iz članka 1. nove Uredbe o skupnom izuzeću, kao što je to navedeno u Izvješću i Radnom dokumentu.

⁴ Pri čemu je određeni dio predmetnog rizika pokriven od strane glavnog osiguravatelja dok preostali dio rizika pokrivaju ostale osiguravajuće kuće pozvane da pokriju preostali dio.

⁵ COM(2007) 556 završno: Priopćenje Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru Regija – Sektorsko istraživanje sukladno članku 17. Uredbe (EZ) br. 1/2003 o poslovnom osiguranju (Završno izvješće).

standardni uvjeti polica osiguranja) i sigurnosnim uređajima nisu se mijenjali novom Uredbom o skupnom izuzeću. To je prije svega iz razloga što ti sporazumi nisu specifični za sektor osiguranja i stoga njihovo uključivanje u pravni instrument koji osigurava skupno izuzeće može za posljedicu imati neopravdanu diskriminaciju u odnosu na druge sektore koji ne mogu ostvariti pogodnosti iz Uredbe o skupnom izuzeću. Nadalje, iako ova dva oblika suradnje mogu imati pozitivne učinke za potrošače, Revizija je pokazala da isto tako mogu imati i negativne učinke za tržišno natjecanje. Stoga, primjerenije je da takvi sporazumi budu podložni samoocjeni.

20. Iako će činjenica da se nova Uredba o skupnom izuzeću nije mijenjala u odnosu na navedena dva oblika suradnje neminovno za posljedicu imati u nešto manjoj pravnoj sigurnosti, treba naglasiti da će sektor osiguranja u tom smislu imati koristi od istog stupnja pravne sigurnosti kao i ostali sektori na koje se ne primjenjuje Uredba o skupnom izuzeću. Nadalje, kao što je to opisano u nastavku teksta, Komisija planira urediti obje navedene vrste suradnje u svojim Horizontalnim smjernicama.

4.1. Standardni uvjeti polica osiguranja

21. Prethodna Uredba o skupnom izuzeću obuhvaćala je izuzećem donošenje zajedničkih standardnih uvjeta polica osiguranja i distribuciju neobvezujućih standardnih uvjeta polica osiguranja za direktna osiguranja¹.

22. Na temelju dokaza koji su prikupljeni tijekom Revizije, Komisija smatra da sektorski specifična Uredba o skupnom izuzeću nije više potrebna budući da suradnja o standardnim uvjetima polica osiguranja nije specifična za sektor osiguranja već je prisutna i u mnogim drugim sektorima, kao što je to bankarski sektor, a koji ne uživaju pogodnosti Uredbe o skupnom izuzeću. Budući da standardni uvjeti polica osiguranja nisu specifični za sektor osiguranja primjereno je da sve upute o standardnim policama osiguranja budu upućene zajednički svim sektorima u obliku horizontalnog instrumenta.

23. Komisija smatra da u mnogim slučajevima standardni uvjeti polica osiguranja mogu proizvoditi pozitivne učinke za tržišno natjecanje i potrošače. Primjerice, standardni uvjeti polica osiguranja omogućuju usporedbu polica osiguranja koje nude različiti osiguravatelji, što kupcima omogućuje lakšu provjeru sadržaja garancija i lakši izbor i prelazak na druge osiguravatelje i proizvođače osiguranja. Međutim, dok je s jedne strane za potrošače potrebna mogućnost usporedbe između proizvoda osiguranja, s druge strane, previše standardizacije može biti štetno jer može dovesti do manjka necjenovne konkurencije. Nadalje, budući da određeni standardni uvjeti osiguranja mogu biti neuravnoteženi, primjerenije je da poduzetnici sami provedu ocjenu temeljem članka 101. stavka 3. Ugovora u slučaju da se primjenjuje članak 101. stavak 1. Ugovora, kako bi dokazali da suradnja u kojoj sudjeluju

---

¹ Članak 6. stavak 1. točke a) to k) Uredbe (EZ) br. 358/2003.

proizvodi veću učinkovitost, od koje pravednu korist uživaju potrošači¹.

24. Sukladno tomu, Komisija namjerava proširiti svoje Horizontalne smjernice na način da se obuhvate i standardni uvjeti osiguranja za sve sektore. Predmetne smjernice trenutno se revidiraju a objava revidiranog nacrt Horizontalnih smjernica u svrhu konzultacija sa zainteresiranim stranama predviđa se u prvoj polovini 2010.

4.2. Sigurnosni uređaji

25. Prethodna Uredba o skupnom izuzeću obuhvaćala je izuzećem: (i) tehničke specifikacije, norme i pravila postupanja koji se odnose na sigurnosne uređaje te postupke za ocjenu sigurnosnih uređaja i potvrdu njihove usklađenosti s tim standardima, kao i (ii) tehničke specifikacije, norme ili pravila postupanja koji se odnose na ugradnju i održavanje sigurnosnih uređaja te postupke za ocjenu sigurnosnih uređaja i potvrdu usklađenosti poduzetnika koji ugrađuju ili održavaju sigurnosne uređaje s tim standardima.

26. Međutim, Komisija smatra da uređenje tehničkih standarda spada u opću domenu utvrđivanja standarda koje nije svojstveno samo sektoru osiguranja. Budući da te vrste sporazuma nisu specifične samo za sektor osiguranja, primjereno je da se sve upute u svezi istih daju zajednički za sve sektore u obliku horizontalnog instrumenta. Te upute već postoje, budući da točka 6. Horizontalnih smjernica predviđa upute o usklađenosti tehničkih standarda s člankom 101. Ugovora. Štoviše, Horizontalne smjernice se trenutno revidiraju a objava revidiranog nacrt Horizontalnih smjernica u svrhu konzultacija sa zainteresiranim stranama predviđa se u prvoj polovini 2010.

27. Nadalje, ovi sporazumi bili su obuhvaćeni Uredbom o skupnom izuzeću dok nije postojala usklađenost na razini Unije. Iz Revizije Komisije razvidno je da je opseg primjene Uredbe o skupnom izuzeću ograničen sada kada postoji iscrpna usklađenost. U malom dijelu, u kojem još nema usklađenosti na razini Unije, detaljni propisi država članica uzrokuju fragmentaciju unutaršnjeg tržišta, smanjenje tržišnog natjecanja između proizvođača sigurnosnih uređaja i sužava izbor za potrošače budući da potrošači ne dobivaju osiguranje u slučaju da njihovi standardi nisu usklađeni sa standardima koje su zajednički utvrdili osiguravatelji.

28. Komisija stoga nije izmijenila Uredbu o skupnom izuzeću za ove kategorije sporazuma.

5. ZAKLJUČCI

29. Poduzetnici će morati detaljno ocijeniti svoju suradnju koja obuhvaća zajedničke zbirne podatke, tablice i studije te udruženja (pulove) sukladno uvjetima koje je uspostavila Uredba za skupno izuzeće, kako bi se izbjegla „bjanko“ primjena Uredbe o skupnom izuzeću.

---

¹ Određene odredbe navedene u članku 6. stavku 1. prethodne Uredbe o skupnom izuzeću, Uredbe (EZ) br. 358/2003., ostale bi relevantne pri samoocjeni sporazuma sukladno članku 101. Ugovora, naročito one koje imaju utjecaj na cijene i inovaciju proizvoda. Od posebne važnosti su, primjerice, odredbe koje: (i) na bilo koji način ukazuju na visinu bruto premija osiguranja; (ii) sadrže iznos osiguranja ili dijela osiguranja koji ugovaratelj osiguranja mora sam platiti; (iii) nameću sveobuhvatno osiguranje koje uključuje rizike kojima značajan broj ugovaratelja osiguranja nije istovremeno izložen; (iv) zahtijevaju od ugovaratelja osiguranja da za različite rizike ugovara osiguranje kod istog osiguravatelja.

30. U odnosu na samoocjenu sukladno članku 101. stavku 3. Ugovora, u suradnji u području standardnih polica osiguranja i sigurnosnih uređaja, poduzetnici uživaju pogodnosti na temelju dva pravna instrumenta, naime Horizontalnih smjernica (koje se trenutno revidiraju) i Smjernica o primjeni članka 81. stavka 3. Ugovora¹.

---

¹ SL C 101, 27.4.2004.